

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. lapkričio 4 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Artūro Driuko, Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas) ir Donato Šerno, teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovės Šakių rajono savivaldybės kasacinį skundą dėl Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. sausio 12 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės Šakių rajono savivaldybės ieškinį atsakovui R. J. dėl veiklos vertinimo išvados ir administracinio akto dalių pripažinimo teisėtais ir galiojančiais.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių biudžetinės įstaigos vadovų veiklos vertinimo apimtį ir turinį, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė, iš dalies nesutikdama su Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Alytaus II-osios darbo ginčų komisijos 2020 m. gegužės 7 d. sprendimu Nr. DGKS-2908, kreipėsi į teismą su ieškiniu prašydama: pripažinti Šakių kultūros centro direktoriaus R. J. veiklos vertinimo 2020 m. sausio 27 d. išvados už 2019 m. II skyrių „Pasięktų rezultatų vykdant užduotis vertinimas ir kvalifikacijos tobulinimas“, III skyrių „Vertinimo pagrindimas ir siūlymai“ ir Šakių rajono savivaldybės mero 2020 m. vasario 6 d. potvarkio Nr. MP-16 „Dėl pareiginės algos pastoviosios dalies koeficiento padidinimo Šakių kultūros centro direktoriui R. J.“ (toliau – 2020 m. vasario 6 d. potvarkis) 2 punktą teisėtais bei galiojančiais.
3. Ieškovės nuomone, atsakovo reikalavimai dėl netinkamai atlikto kasmetinio veiklos vertinimo ir to sukeltų teisinių pasekmių nenagrinėtini nei darbo ginčų komisijoje, nei teisme, nes jie pagal suformuotą teismų praktiką negali būti darbo teisės ginčo dalykas. Veiklos vertinimas yra išimtinė savivaldybės mero kompetencija ir pats veiklos vertinimas negali būti revizuojamas jokio kito organo. Reikalavimai yra netikslūs, jais siekiama panaikinti tas nuostatas, kurios, viena vertus, jau negali būti panaikintos (nes pagal savo terminą yra nebegaliojančios) ir, kita vertus, tokiu būdu pablogintų paties atsakovo padėtį. Atsakovas savo veikloje padarė pažeidimų (susijusių tiek su priedų mokėjimu, tiek su komandiruočiais, tiek su metinių užduočių neįgyvendinimu ir kt.), dėl kurių veiklos vertinimo rezultatai yra pagrįsti ir teisėti.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Marijampolės apylinkės teismas 2020 m. rugsėjo 15 d. sprendimu ieškinį atmetė; pripažino Šakių kultūros centro direktoriaus R. J. 2020 m. sausio 27 d. veiklos vertinimo išvados už 2019 metus II ir III skyrius (pasięktų rezultatų įvertinimą „patenkinamai“) negaliojančiais iki bus patvirtinta Šakių kultūros centro direktoriaus R. J. veiklos vertinimo išvada, pranešė Šakių rajono savivaldybės mero 2019 m. vasario 1 d. potvarkio Nr. MP-14 „Dėl pareiginės algos pastoviosios dalies koeficiento padidinimo ir pareiginės algos kintamosios dalies nustatymo Šakių kultūros centro direktoriui R. J.“ (toliau – 2019 m. vasario 1 d. potvarkis) 2 punktu atsakovui nustatytą pareiginės algos kintamąją dalį, kurios dydis sudaro 15 procentų nuo pareiginės algos pastoviosios dalies, skyrimo terminą nuo 2019 m. vasario 1 d. iki 2020 m. sausio 31 d.
5. Teismas atmetė ieškovės argumentus dėl reikalavimų neteisėtumo ir nurodė, kad Vilniaus apygardos teismo 2019 m. rugpjūčio 5 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e2S-1215-910/2019](#) negali būti laikoma precedentu šioje byloje. Teismas nurodė, kad Vilniaus apygardos teismo byloje ginčas kilo tarp vertinto įstaigos darbuotojo (ne įstaigos vadovo) ir jo tiesioginio vadovo. Šioje byloje yra vertinamas įstaigos vadovas, ir ši tiesioginio vadovo (mero) pasirašyta išvada yra galutinė, kuri nėra tvirtinama kito biudžetinės įstaigos vadovo, todėl akivaizdu, kad ji sukelia materialiuosius teisinius padarinius. Tai yra vienintelė išvada, kurios pagrindu yra nustatoma įstaigos vadovui atlyginimo kintamoji dalis, išvados rezultatai gali turėti įtakos vertinamo asmens reputacijai. Teismas vertino, kad, atimant galimybę ginčyti tokią išvadą, atimama galimybė įstaigos vadovams ginti savo teises, suteikiant išskirtines, neginčijamas ir nederinamas teises įstaigos vadovo veiklą vertinti vienvaldiškai vieninteliam tiesioginiam vadovui (merui).
6. Teismas nustatė, kad atsakovo 2019 m. veiklos vertinimą atliko jo tiesioginis vadovas Šakių rajono savivaldybės meras, užpildydamas veiklos vertinimo išvadą ir ją pasirašydamas. Išvados II skyriuje „Pasięktų rezultatų vykdant užduotis vertinimas ir kvalifikacijos tobulinimas“ meras pažymėjo 4.3 punktą, kuris reiškia, jog atsakovas įvertintas „patenkinamai“ (darbuotojas įvykdė tik kai kurias užduotis pagal sutartus vertinimo rodiklius). Išvados III skyriuje „Vertinimo pagrindimas ir siūlymai“ meras pažymėjo: „Pastebėta tinkle netvarka įstaigos įsakymuose, komandiruočių klausimais, daug įsakymų su A raidėmis, daug taisyklių ranka. Pokalbio metu nebuvo nuoširdaus kontakto ir pastangų suprasti duodamas pastabas. Vertinimuose darbuotojui X suteikiamas labai geras įvertinimas už partinę veiklą, nededamos pastangos panaikinti viešų-privačių interesų konflikto regimybę. Biudžeto lėšos panaudotos neracionaliai, spaudoje skelbiant, kad savivaldybė neprisideda prie miesto papuošimo šventės. Trūksta tarpusavio dialogo su savivaldybės vadovybe dėl planuojamų renginių ir investicijų, darbuotojų tarpe nuteikinėjama prieš vadovus“. Atsakovas su veiklos vertinimo išvada nesutiko ir joje pažymėjo: „Užduotys įvykdytos ir viršytos kai kuriuos sutartus vertinimo rodiklius. Su vertinimo išvada nesutinku“.

7. Teismas vertino, kad ginčas kilo dėl atsakovo 2019 m. veiklos įvertinimo, kuriuo remdamasis Šakių rajono savivaldybės meras 2020 m. vasario 6 d. potvarkio 2 punktu nusprendė sumažinti atsakovo darbo užmokestį arba neskirti atsakovui kintamosios dalies nuo pareiginės algos pastoviosios dalies, teisėtumo ir pagrįstumo.
8. Teismas nurodė, kad neturi kompetencijos vertinti darbuotojo gebėjimų atlikti jam nustatytas funkcijas bei jo kvalifikaciją, tačiau nagrinėjant ginčą, susijusį su veiklos vertinimu, turi nustatyti, ar buvo laikytasi teisės aktų nustatytos vertinimo ir sprendimų priėmimo procedūros, ar priimta vertinimo išvada yra pagrįsta objektyviais įrodymais, kurie turi būti pateikiami ginčus nagrinėjančiam teismui.
9. Pagal teisinį reguliaviną tiesioginis vadovas vertinimo metu ir pildydamas vertinimo išvadą privalo nurodyti darbuotojo pasiektus rezultatus vykdant užduotis. Teismas konstatavo, kad nagrinėjamoje vertinimo išvadoje tokio vertinimo nėra, nustatytų tikslų įvykdymas apskritai nėra vertinamas. Atsakovui buvo iškeltos konkrečios metinės užduotys ir siektini rezultatai. Išanalizavus vertinimo išvadoje nurodytus tikslus ir jų įvykdymą, matyti, kad daugelis iš jų buvo įvykdyti ir viršyti (1.1, 1.3, 1.5 punktai). Kai kurie tikslai buvo įvykdyti iš dalies (1.2, 1.4 punktai), tačiau buvo nurodomos priežastys, kurios sutrukdė iki galo įvykdyti tikslus. Teismas pabrėžė, kad savivaldybės meras, kaip biudžetinės įstaigos tiesioginis vadovas, turi pareigą nustatyti metines užduotis, o tai ir buvo padaryta 2019 metų pradžioje. Teismas pažymėjo, kad vadovas, nustatydamas metines užduotis, negali vėliau kelti abejonų dėl šių užduočių ambicingumo. Net jei ir būtų nustatyta objektyviais duomenimis, kad užduotys nebuvo tinkamai nustatytos, atsakomybę už jų nustatymą turėtų prisiimti pats tiesioginis vadovas.
10. Vertinimo išvados III skyriuje, kur turi būti nurodomi vertinimo pagrindimas ir siūlymai, tiesioginio vadovo pateiktos pastabos negali būti laikomos pagrįstais motyvais, pagrindžiančiais vertinimo metu padarytas išvadas. Darbuotojo veiklos vertinimo išvada turi būti pagrįsta faktinėmis vertinamo asmens veiklą charakterizuojančiomis aplinkybėmis, tuo tarpu šioje išvadoje nurodytos asmeninio pobūdžio niekuo nepagrįstos pastabos, kurių ryšys su nustatytais metiniais tikslais ir jų įgyvendinimu nėra nustatytas. Teismo posėdžio metu išklauses vertinimo metu darytą garso įrašą teismas nenustatė konkrečių mero siūlymų ir pastabų atsakovui. Pokalbio metu nebuvo vertinami pasiekti tikslai, o šie tikslai kritikuojami ir menkinami, teigiant, kad jie neambicingi, kad organizuotos parodos galimai buvo netinkamos kokybės. Pokalbio metu jaučiamas akivaizdus tiesioginio vadovo išankstinis nusistatymas prieš atsakovą, kelis kartus pabrėžiant jo pasisakymą žurnalistams dėl neskirtų lėšų miesto eglutei puošti (tai buvo įrašyta ir į vertinimo išvadą), pabrėžiant, kad vis dėlto Šakių kultūros centras gauna pakankamai lėšų iš ieškovės, kad atsakovas šio centro nuopelnus priskiria sau ir kt.
11. Teismas nurodė, kad vertinant atsakovo veiklą nebuvo užtikrintas darbuotojų atstovo dalyvavimas, o tai laikytina imperatyvaus reglamentavimo pažeidimu. Šis reikalavimo įgyvendinimas galėjo padėti užtikrinti vertinimo proceso nešališkumą, tuo tarpu šių reikalavimų nevykdymas sudaro galimybes priimti neobjektyvius ir vienasmenius sprendimus. Teismas, atmesdamas ieškovės argumentą, kad vertinimą lėmė komandiruočių skyrimo tvarkos pažeidimai, nurodė, jog už tai atsakovui jau buvo skirta drausminė nuobauda ir bausti atsakovą už tą patį nusizengimą antrą kartą yra neteisėta. Teismas, atmesdamas ieškovės argumentą dėl priedų pavaldiems darbuotojams išmokėjimo neteisėtumo, nurodė, kad nėra pateikta duomenų, jog šie priedai buvo išmokėti pažeidžiant teisės aktus. Teismas nesutiko, kad ieškovė kokias nors aplinkybes turi teisę įrodinėti remdamasi į bylą pateikta audito išvada. Ši išvada nebuvo nagrinėjama vertinimo pokalbio metu, dėl jos atsakovui nebuvo sudaryta galimybė pasiaiškinti ir tai laikytina asmens teisės į pasiaiškinimą pažeidimu.
12. Įvertinęs įrodymų visumą, teismas padarė išvadą, kad atsakovo veiklos vertinimas atliktas šališkai ir nesilaikant teisės aktų reikalavimų, nėra pagrįstas objektyviais duomenimis. Todėl priimtas sprendimas negali būti laikomas pagrįstu ir teisėtu.
13. Spręsdamas reikalavinį dėl 2020 m. vasario 6 d. potvarkio 2 punkto pripažinimo teisėtu ir galiojančiu, teismas nustatė, kad šiuo punktu nuo 2019 m. gruodžio 31 d. yra pripažintas netekusiu galios 2019 m. vasario 1 d. potvarkio 1 punktas. Tačiau 2019 m. vasario 1 d. potvarkio 1 punktu atsakovui nebuvo nustatyta atlyginimo kintamoji dalis. Taigi nėra teisinio pagrindo pripažinti 2020 m. vasario 6 d. potvarkio 2 punktą neteisėtu, nes tokiu būdu būtų naikinama potvarkio dalis, kuri nepadarė įtakos atsakovo atlyginimo sumažėjimui.
14. Teismas nustatė, kad atlyginimo kintamoji dalis atsakovui buvo nustatyta 2019 m. vasario 1 d. potvarkio 2 punktu – nuo 2019 m. vasario 1 d. iki 2020 m. sausio 31 d. atsakovui skirta 15 proc. pareiginės algos kintamoji dalis. Kintamosios dalies nustatymas buvo terminuotas, dėl jo negaliojimo atskiras teisės aktas nebuvo priimtas, o suėjus terminui jis neteko galios. Teismas pažymėjo, kad, 2020 m. vykusio vertinimo metu atsakovo veiklą įvertinus „patenkinamai“, nebuvo svarstoma dėl kintamosios dalies paskyrimo ar jos mokėjimo termino pratęsimo. Teismas neturi kompetencijos nustatyti atlyginimo kintamosios dalies dydį, nes nustačius, kad vertinimas buvo atliktas šališkai ir jis pripažintinas neteisėtu, nėra žinomas objektyvus atsakovo veiklos vertinimo rezultatas, kuris paveiktų kintamosios dalies nustatymo sąlygas. Vis dėlto vertinimo rezultatai nėra žinomi ne dėl atsakovo kaltės, todėl, iki bus įvertinta atsakovo 2019 metų veikla, būtina vadovautis 2019 m. sausio 24 d. atlikto veiklos vertinimo išvada. Atitinkamai remiantis pastarąja išvada ir pagal 2019 m. vasario 1 d. potvarkio 2 punktą pareiginės algos kintamosios dalies, kurios dydis sudaro 15 proc. nuo pareiginės algos pastoviosios dalies, paskyrimo terminas buvo nustatytas iki 2020 m. sausio 31 d., t. y. iki naujo veiklos vertinimo rezultatų. Teismas nusprendė, kad, šiuo atveju nesant kito veiklos vertinimo rezultatų ir vadovaujantis paskutinio vertinimo veiklos rezultatais, atitinkamai darbuotojui turi būti taikomos pasekmės, nustatytos pagal paskutinį atliktą vertinimą. Remdamasis tuo, teismas sprendimu 2019 m. vasario 1 d. potvarkio 2 punkto galiojimo terminą pratęsė iki kito atsakovo veiklos vertinimo.
15. Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi civilinę bylą pagal ieškovės apeliacinį skundą, 2021 m. sausio 12 d. nutartimi iš dalies pakeitė Marijampolės apylinkės teismo 2020 m. rugsėjo 15 d. sprendimą: papildomai nusprendė, kad atsakovo veiklos vertinimo rezultatas, išreikštas 2020 m. vasario 6 d. potvarkiu ir ta apimtimi, kuria atsakovui nenustatytas atlyginimo kintamosios dalies priedas, yra neteisėtas; panaikino sprendimo dalį, kuria teismas pratęsė 2019 m. vasario 1 d. potvarkio 2 punkto galiojimo terminą.
16. Teisėjų kolegija pritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, kad atsakovo veiklos vertinimo išvada ir jos pagrindu priimtas sprendimas yra sukeliantys atsakovui teises pasekmes (daro įtaką gaunamo atlyginimo dydžiui), todėl gali būti skundžiami. Papildomai pažymėjo, kad galimybė skusti priimtus sprendimus dėl darbuotojo kasmetinio veiklos vertinimo yra tiesiogiai nustatyta Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstatų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo (toliau – ir Apmokėjimo įstatymas) 14 straipsnio 12 dalyje.
17. Šioje byloje atsakovas inicijavo darbo ginčą būtent dėl 2020 m. vasario 6 d. potvarkio, kuriuo iš esmės buvo nuspręsta dėl atsakovo 2019 metų veiklos vertinimo (neskirta kintamoji atlyginimo dalis), todėl atitinkamai buvo tikrinama ir pati veiklos vertinimo 2020 m. sausio 27 d. išvada. Vilniaus apygardos teismo išnagrinėtoje civilinėje byloje [Nr. e2S-1215-910/2019](#) pateikti išaiškinimai nagrinėjamoje byloje netaikytini, nes pirmojoje byloje buvo skundžiama tik vertinimo išvada, neskundžiant priimto sprendimo dėl vertinimo išvados.
18. Vertinimo apimtį riboja iš anksto nustatytos metinės užduotys, pasiekti rezultatai ir iš anksto nustatyti rodikliai, o vertinimo kriterijai turi būti visiems darbuotojams taikomi vienodi. Remdamasi tuo, teisėjų kolegija darė išvadą, kad darbo drausmės, finansinės tvarkos ir kiti galimi pažeidimai tiesiogiai į veiklos vertinimo apimtį neįeina, nes įvairių kitų pažeidimų nustatymas, nagrinėjimas, poveikio priemonių už juos taikymas yra reglamentuojami kitomis teisės normomis. Įstatymas nenustato tiesioginio vadovo teisės pernelyg plačiai aiškinti vertinimo ribas ir įtraukti kokius nors papildomus kriterijus vertinant metinę veiklą. Todėl teisėjų kolegija nesutiko su ieškovės teiginiu, kad, vertinant atsakovo 2019 metų darbą, reikėjo atsižvelgti į tai, jog atsakovas turėjo galiojančią drausminę nuobaudą.
19. Teisėjų kolegija sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad atsakovo 2019 metų veiklos vertinimo išvada nėra motyvuota, konkreti ir objektyviai atitinkanti iš anksto sutartus veiklos rezultatus bei jų rodiklius. Išvadoje įrašyti teiginiai neatitinka Apmokėjimo įstatymo 14 straipsnio 4 dalyje nurodytų vertinimo kriterijų.
20. Teisėjų kolegija nesutiko su pirmosios instancijos teismo sprendimu pratęsti 2019 m. vasario 1 d. potvarkio 2 punkto galiojimo terminą.

Aplinkybė, kad teismas negali įvertinti atsakovo veiklos už jo tiesioginį vadovą, nereiškia, kad gali būti pratęstas ankstesnių, 2018 metų, atsakovo veiklos vertinimo rezultato galiojimas. Per 5 darbo dienas nuo teismo sprendimo šioje byloje įsiteisėjimo atsakovo tiesioginis vadovas turi pareigą iš naujo atlikti atsakovo ginčo laikotarpio veiklos vertinimą ir priimti atitinkamą sprendimą.

III. Kasacinio skundo teisiniai argumentai ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

21. Kasaciniu skundu ieškovė prašo panaikinti Marijampolės apylinkės teismo 2020 m. rugsėjo 15 d. sprendimą ir Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. sausio 12 d. nutartį bei perduoti bylą iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 21.1. Teismai, pažeisdami Apmokėjimo įstatymo 14 straipsnio nuostatas, nepagrįstai įsiterpė į vien tik merui priklausančią diskreciją vertinti atsakovo veiklą; anot ieškovės, teismų atliktas veiklos vertinimo išvados teisėtumo ir pagrįstumo patikrinimas turėjo apsiriboti tik tuo, ar nebuvo pažeistos fundamentalios teisės aktų nuostatos.
- 21.2. Teismai, pažeisdami materialiosios teisės normas, nurodytas Apmokėjimo įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje, 14 straipsnio 1 ir 4 dalyse, Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų veiklos vertinimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. balandžio 5 d. nutarimu Nr. 254 „Dėl Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų veiklos vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nepagrįstai konstatavo, jog atsakovo metinio veiklos vertinimo metu buvo galima vertinti tik 2019 metams nustatytų tikslų ir uždavinių atlikimą; ieškovė ne tik turėjo teisę, tačiau ir pareigą vertinti visą atsakovo veiklą, tai apima, be kita ko, jo gebėjimus vykdyti pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas, atsakovo padarytus ir formalios procedūros (pavyzdžiui, drausminės atsakomybės taikymo) metu konstatuotus pažeidimus, pareigos nusišalinti nuo sprendimų, kurie susiję su atsakovo privačiais interesais, nevykdymą; apsiribojus vien tik nustatytų tikslų ir uždavinių įvykdymo įvertinimu, būtų pažeista veiklos vertinimo esmė ir pobūdis.
- 21.3. Teismai nusprendė dėl į bylą neįtraukto asmens – Šakių kultūros centro – teisių ir pareigų, o tai laikytina absoliučiu priimtų procesinių sprendimų negaliojimo pagrindu, įtvirtintu Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 329 straipsnio 2 dalies 2 punkte; atsakovui nustatyta pareiginės algos kintamoji dalis priklauso nuo veiklos vertinimo išvados teisėtumo; įvertinus tai ir pripažinus veiklos vertinimo išvadą neteisėta, pareiga mokėti šią kintamąją dalį tenka Šakių kultūros centrui, kurio direktorius ir kartu darbuotojas yra atsakovas.
22. Atsiliepimu į ieškovės kasacinį skundą atsakovas prašo atmesti kasacinį skundą ir palikti Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. sausio 12 d. nutartį nepakeistą, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:
- 22.1. Teismai nepažeidė ieškovės diskrecijos vertinti darbuotojus, nes: teismai nagrinėjo, ar ieškovė vertino atsakovo veiklą pagal teisės aktų reikalavimus, ir nustatė, kad ieškovė, dengdamasi savo diskrecija, vertino ne tuos dalykus ir aplinkybes, kuriuos turėjo vertinti pagal aiškius teisės aktų reikalavimus; nei veiklos vertinimo išvada, nei pokalbio su atsakovu įrašas nepatvirtina, kad buvo aptarinėjamos tos aplinkybės, kuriomis ieškovė remiasi, įrodinėdama savo diskreciją.
- 22.2. Kadangi atsakovas yra kultūros ir meno darbuotojas, jo veiklos vertinimas turi būti atliekamas remiantis Valstybės ir savivaldybių įstaigų kultūros ir meno darbuotojų veiklos vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2017 m. rugsėjo 19 d. įsakymu Nr. IV-948 „Dėl Valstybės ir savivaldybių įstaigų kultūros ir meno darbuotojų veiklos vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“; o ne vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. balandžio 5 d. nutarimu Nr. 254 „Dėl Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų veiklos vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Pagal Valstybės ir savivaldybių įstaigų kultūros ir meno darbuotojų veiklos vertinimo tvarkos aprašo 14–16 punktus vertinimas iš esmės siejamas tik su iš anksto nustatytų užduočių įvykdymu pagal iš anksto nustatytus vertinimo rodiklius. Todėl ir visa 2019 metų atsakovo veikla turėjo būti vertinama pagal nustatytų užduočių įvykdymą ir vertinimo rodiklius.
- 22.3. Tuo atveju, jeigu, vertindama atsakovo veiklą, ieškovė norėjo remtis papildomomis aplinkybėmis, kaip antai, atsakovui skirta ir galiojančia tarnybine nuobauda ar menamu atsakovo interesų konfliktu, ji privalėjo aiškiai motyvuoti, kaip tos papildomos aplinkybės paveikė tas aplinkybes, kurias ieškovė privalėjo vertinti pagal Apmokėjimo įstatymą, t. y.: atsakovui nustatytas 2019 metų metinės užduotis; siektinus rezultatus; rezultatų vertinimo rodiklius; gebėjimus atlikti pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas. Taigi vien fakto, kad darbuotojas padarė kokį nors pažeidimą, nepakanka jo žemam vertinimui. Tokią poziciją suformulavo Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2019 m. birželio 26 d. nutartyje administracinėje byloje [Nr. A-901-520/2019](#). Minėtų papildomų aplinkybių įtaka nustatytoms 2019 m. užduotims, siektiniams rezultatams ir jų rodikliams nevertinta ir platesni paaškinimai dėl to nepateikti nei veiklos vertinimo išvadoje, nei vertinimo pokalbio metu.
- 22.4. Ieškovės kasaciniame skunde pateikta praktika dėl vienkartinį išmokų (premių) mokėjimo valstybės tarnautojams šioje byloje netaikytina. Pareiginės algos kintamoji dalis, kurios atsakovui nuspręsta neskirti veiklos vertinimo išvados pagrindu, turi būti mokama esant tam tikroms Apmokėjimo įstatyme nustatytoms sąlygoms. Taigi, pareiginės algos kintamoji dalis negali būti prilyginta premijoms ar kitoms vienkartinėms išmokoms.
- 22.5. Apeliacinės instancijos teismas sprendimu nenustatė atsakovo naujo vertinimo ir nepakeitė jo pareiginio atlyginimo dydžio. Taigi, minėtas sprendimas neįtraukto į bylą Šakių kultūros centro teisėms ir pareigoms tiesiogiai įtakos neturėjo. Šakių kultūros centro teisinė padėtis pasikeistų tik tuo atveju, jei Šakių rajono savivaldybės meras iš naujo įvertintų atsakovo 2019 metų veiklą ir nustatytų kintamąją pareiginio atlyginimo dalį, tačiau tokiu atveju įtaka šio centro teisėms ir pareigoms būtų padaryta ne teismo, o mero sprendimu.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo 14 straipsnio nuostatų aiškinimo ir taikymo

23. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 48 dalyje yra įtvirtinta kiekvieno žmogaus teisė gauti teisingą apmokėjimą už darbą. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad iš šios nuostatos, taip pat iš Konstitucijos 128 straipsnio 1 dalies nuostatos, pagal kurią sprendimus dėl valstybės esminių turinių įsipareigojimų priima Seimas Vyriausybės siūlymu (aiškinamos kitų Seimo ir Vyriausybės konstitucinių įgaliojimų

viešųjų finansų srityje kontekste), įstatymų leidėjui kyla pareiga įstatyme nustatyti esmines asmenų, gaunančių atlyginimą iš valstybės (savivaldybės) biudžeto lėšų, darbo apmokėjimo sąlygas, lemiančias jų darbo užmokesčių (kaip antai darbo apmokėjimo sistemą, darbo užmokesčio sudedamąsias dalis, kriterijus, nuo kurių turėtų priklausyti darbo užmokesčiai, jų įtaką darbo užmokesčiui). Vyriausybė, savo nutarimu reguliuodama šių asmenų darbo apmokėjimo santykius, gali tik detalizuoti, sukonkretinti įstatyme įtvirtintą teisinį reguliavimą, nustatyti jo įgyvendinimo tvarką, reglamentuoti procedūrinius darbo apmokėjimo aspektus (Konstitucinio Teismo 2015 m. rugsėjo 29 d. nutarimas).

24. Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – [DK](#)) 140 straipsnio 4 dalyje (iki 2017 m. birželio 30 d. galiojusios redakcijos [DK](#) 189 straipsnis) įtvirtinta, kad iš valstybės, savivaldybių ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų finansuojamų įmonių, įstaigų ir organizacijų bei Lietuvos banko darbuotojų darbo apmokėjimo sąlygos nustatomos teisės aktų nustatyta tvarka.
25. Atsižvelgdamas į šios nutarties 23 punkte nurodytą Konstitucinio Teismo nutarimą, įgyvendindamas šios nutarties 24 punkte nustatytą reglamentavimą bei siekdamas, be kita ko, suvienodinti darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis vienodos kvalifikacijos ir sudėtingumo darbą, galimybę gauti teisingą apmokėjimą už darbą iš valstybės ir savivaldybių biudžetų bei kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų finansuojamose institucijose (toliau – biudžetinės įstaigos), Lietuvos Respublikos Seimas 2017 m. sausio 17 d. priėmė Apmokėjimo įstatymą Nr. XIII-198 (žr. įstatymo projekto 2016 m. rugsėjo 20 d. aiškinamąjį raštą Nr. XIIP-4723). Šiuo įstatymu reglamentuoti, be kita ko, biudžetinių įstaigų darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, darbo apmokėjimo sąlygos ir dydžiai, materialinės pašalpos, šių darbuotojų pareigybių lygiai ir grupės, kasmetinis veiklos vertinimas.
26. Dėl to, kas susiję su bylai aktualiais darbuotojų veiklos vertinimo klausimais, pažymėtina, kad, remiantis ginčui taikytinos redakcijos Apmokėjimo įstatymo 14 straipsnio 1 dalimi, biudžetinių įstaigų darbuotojų kasmetinio veiklos vertinimo tikslas – įvertinti biudžetinių įstaigų darbuotojų, išskyrus tam tikrų kategorijų darbuotojus, praėjusių kalendorinių metų (nacionalinių ir valstybinių kultūros ir meno įstaigų atlikėjų – einamųjų metų) veiklą pagal nustatytas metines (nacionalinių ir valstybinių kultūros ir meno įstaigų atlikėjams – pagal einamųjų metų mėnesio (mėnesių) užduotis, siektinus rezultatus, jų vertinimo rodiklius ir gebėjimus atlikti pareigybes aprašyme nustatytas funkcijas).
27. Biudžetinių įstaigų vadovų praėjusių metų veiklą pagal šios nutarties 26 punkte nurodytus kriterijus kiekvienais metais iki sausio 31 d. įvertina savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija ar jos įgaliotas asmuo (Apmokėjimo įstatymo 14 straipsnio 4 dalis). Biudžetinės įstaigos vadovo kasmetinė veikla įvertinama alternatyviai: labai gerai, gerai, patenkinamai ar nepatenkinamai; nuo veiklos vertinimo rezultato priklauso einamiesiems kalendoriniams metams vadovui nustatytinas pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientas ar šios algos kintamosios dalies dydis (Apmokėjimo įstatymo 14 straipsnio 9 dalis).
28. Teisėjų kolegija pritaria apeliacinės instancijos teismo išvadai, kad atsakovo 2019 m. veiklos vertinimo rezultatas nulėmė tai, jog ieškovė nenustatė jam pareiginės algos kintamosios dalies dydžio einamiesiems 2020 metams ir toks sprendimas gali būti ginčijamas darbo ginčams dėl teisės nustatyta tvarka (Apmokėjimo įstatymo 14 straipsnio 12 dalis, [DK](#) IV dalies II skyrius). Nepaisant to, kad ši teismo išvada kasaciniame skunde nekvestionuojama, ieškovė abejoja teismo kompetencija vykdyti surašytos veiklos vertinimo išvados pagrįstumo ir teisėtumo kontrolę. Teisėjų kolegija šiuo aspektu pasisako.
29. [CPK](#) 5 straipsnyje įtvirtintas teisminės gynybos principas, be kita ko, reiškia, kad teismas imasi nagrinėti civilinę bylą pagal asmens (arba jo atstovo), kuris kreipėsi, kad būtų apginta jo teisė arba įstatymų saugomas interesas, pareiškimą. Teisėjų kolegija patvirtina, kad darbuotojas, kurio kasmetinė veikla privalomai vertinama, turi saugomą interesą, kad jo praėjusių kalendorinių metų veikla būtų įvertinta teisės aktų nustatyta tvarka. Todėl tuo atveju, jeigu neatlikus veiklos vertinimo ar jį atlikus netinkamai jo rezultato pagrindu priimtas sprendimas pažeidžia darbuotojo teises, pastarasis turi teisę, išnaudojęs privalomą ikiteisminio ginčo nagrinėjimo procedūrą, kreiptis teisminės gynybos.
30. Teisėjų kolegija išaiškina, kad, teismui nagrinėjant bylą, darbuotojo kasmetinė veikla nėra vertinama iš naujo, o apsiribojama veiklos vertinimo išvadoje nustatytų kriterijų patikra, t. y. patikrinama, ar tiesioginis vadovas vertino darbuotojo veiklą pagal dar praėjusiais metais suformuotas ir jų abiejų suderintas užduotis bei siektinus rezultatus. Tokia patikra nereikšmia, kad teismas darbuotojo pasiektą (-us) užduotis (-čius) įvykdymo rezultata (-us) turi teisę kokybiškai įvertinti kitaip, negu tai padarė tiesioginis vadovas. Tačiau teismui konstatavus, kad nepakanka įrodymų dėl veiklos vertinimo metu tinkamai atliktos procedūros (pvz., nėra duomenų, kad darbuotojo pasiekti rezultatai ar jų dalis buvo vertinami pagal praėjusiais kalendoriniais metais suformuotas užduotis, jų įgyvendinimo rezultatus) ar esant kitiems esminiams trūkumams (pvz., darbuotojo veikla vertinta jam už akių), kasmetinės veiklos vertinimo rezultato pagrindu priimtas sprendimas negali būti pripažintas pagrįstu.
31. Teisėjų kolegija, įvertinusi byloje priimtų procesinių sprendimų turinį, neturi pagrindo sutikti su ieškovės argumentu, kad teismas įsiterpė į mero, kaip atsakovo tiesioginio vadovo, kompetenciją vertinti atsakovo veiklą. Kaip ir minėta, darbuotojo veiklos vertinimas apsiribojia nustatytų užduočių įvykdymu ir tai yra įstatyme įtvirtinta to darbuotojo tiesioginio vadovo pareiga. Nei pirmosios, nei apeliacinės instancijos teismas nevertino, kaip atsakovas atliko 2020 m. sausio 27 d. išvados 1 punkte išvardytas 2019 m. užduotis. Pirmosios instancijos teismas analizavo vertinimo pokalbio metu mero išsakytas ir 2021 m. sausio 27 d. išvadoje nurodytas pastabas ir konstatavo, kad šių pastabų ryšys su nustatytais metiniais tikslais ir jų įgyvendinimu nebuvo nustatytas. Vadinas, teismas veiklos vertinimo išvados pagrįstumą nagrinėjo tik ta apimtimi, ar išsakytos pastabos patenka į 2019 m. apibrėžtus vertinimo kriterijus ar jų dalį.
32. Nesutiktina ir su kitu ieškovės argumentu, kad atsakovo kasmetinės veiklos vertinimas neturi apsiriboti jam nustatytų užduočių įvykdymo vertinimu, o turi apimti visą atsakovo veiklą, įvertinus dar ir tai, kad atsakovas užima vadovaujamo pobūdžio pareigas.
33. Visų pirma pažymėtina, kad vertinant atsakovo darbinę veiklą taikytinos Apmokėjimo įstatymo 14 straipsnio ir jį įgyvendinančio Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų veiklos vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. balandžio 5 d. nutarimu Nr. 254, nuostatos įtvirtina baigtinį sąrašą kriterijų, pagal kuriuos vertinama darbuotojų kasmetinė veikla (žr. šios nutarties 26 punktą). Teisėjų kolegija neturi pagrindo plačiai aiškinti šias nuostatas ir tokiu būdu jas taikyti.
34. Antra, nors iš esmės ir pritartina pozicijai, kad vertinant vadovaujančių darbuotojų veiklą turi būti taikomi aukštesni standartai ir griežtesni reikalavimai, tačiau šie reikalavimai, o ypač tais atvejais, kai jų nevykdymas ar netinkamas vykdymas gali sukelti vertinamam darbuotojui tiesiogines pasekmes, turi būti formaliai apibrėžti ir nustatyti. To laikytis reikalauja ir [DK](#) 2 straipsnio 1 dalyje įtvirtinti teisinio apibrėžtumo bei teisėtų lūkesčių apsaugos principai.
35. Todėl dėl pirmiau 33–34 punktuose išdėstytų argumentų teisėjų kolegija neturi pagrindo nesutikti su apeliacinės instancijos teismo išvada, kad darbo drausmės, finansinės tvarkos ir kiti galimi pažeidimai tiesiogiai į veiklos vertinimo apimtį nepatenka. Teisėjų kolegijos vertinimu, minėti pažeidimai vis dėlto gali būti nurodomi ir aptariami kasmetinio vertinimo metu, tačiau tik tokia apimtimi, kiek jie nulėmė suplanuotų užduočių (ne)įvykdymą ir rezultatų (ne)pasiekimą. Taigi, ieškovės kasaciniame skunde nurodyti pažeidimai ir pareigos nevykdymas (šios nutarties 21.2 punktas) savaime vertinimo rezultatui įtakos neturi, nebent ieškovė motyvuotai pagrįstų, kad jie neigiamai paveikė veiklos vertinimo išvadoje apibrėžtus kriterijus.
36. Viso teismo proceso metu ieškovė aplinkybių dėl tam tikrų atsakovo veiklos elementų (pažeidimų, nusišalinimo pareigos nevykdymo) įtakos jo užduočių vykdymui neįrodinėjo, taip pat aplinkybių dėl tokio tarpusavio ryšio nenurodė kasaciniame skunde. Kasacinis teismas naujų faktinių aplinkybių nenustato ir yra saistomas pirmosios bei apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių ([CPK](#) 353 straipsnio 1 dalis).

37. Ieškovės nuomone, neįtraukus į bylą atsakovo vadovaujamo Šakių kultūros centro, kuriam priklausomai nuo bylos baigties gali kilti pareiga mokėti atsakovui pareiginės algos kintamosios dalies priedą, nagrinėjamu atveju konstatuotinas absoliutus sprendimo ir nutarties negaliojimo pagrindas.
38. Teisėjų kolegija pažymi, kad teismų praktikoje, be kita ko, yra nurodyta, kad absoliutus teismo sprendimo negaliojimo pagrindas yra ne visais atvejais, kai teismas neįtraukia į procesą visų teisinį suinteresuotumą turinčių asmenų, bet tik tais, kai tai susiję su įstatyme nustatytais padariniais – sprendimu turi būti nuspręsta ir dėl tokių asmenų teisių ar pareigų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. balandžio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-265/2008; 2011 m. liepos 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-334/2011). Nusprendimas suprantamas kaip teisių ir pareigų asmeniui nustatymas, pripažinimas, pakeitimas, panaikinimas ar kitoks nusprendimas, kuris turi įtakos neįtraukto dalyvauti byloje asmens teisei padėčiai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. sausio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-159/2007).
39. Teismas neturi teisės spręsti klausimo dėl asmenų, kurie neįtraukti dalyvauti byloje, teisių ir pareigų, tačiau tai, kad teismo sprendime asmuo nurodomas kaip tam tikro santykio subjektas, nekeičiant jo padėties, nesukuriant šiuo konstatavimu jam teisių ir pareigų, negali būti pripažinta absoliučiu pagrindu naikinti teismo sprendimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. balandžio 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-203/2008).
40. Nagrinėjamu atveju apeliacinės instancijos teismas nutartini, patikslinęs pirmosios instancijos teismo sprendimo rezoliucinę dalį, pripažino atsakovo veiklos vertinimo rezultato pagrindu priimtą sprendimą nenustatyti atsakovui pareiginės algos kintamosios dalies priedo nuo 2020 m. sausio 31 d. negaliojančiu, tačiau nei įpareigojo mokėti šį priedą, nei tuo labiau nustatė mokėtiną jo dydį. Darbo sutarties šalys nagrinėjamu atveju yra bylos šalys, t. y. ieškovė yra darbdavys, o atsakovas yra darbuotojas. Galiojanti apeliacinės instancijos teismo nutartis lemia poreikį ieškovei iš naujo atlikti atsakovo 2019 m. veiklos vertinimą ir, priklausomai nuo jo rezultato, spręsti dėl pareiginės algos kintamosios dalies priedo nustatymo. Tokiu atveju Šakių kultūros centras vykdytų ne teismo, o savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos, kuri šiuo atveju yra ieškovė, sprendimą. Remiantis tuo, kas išdėstyta, atmetinas ieškovės argumentas dėl absoliutaus sprendimo ir nutarties negaliojimo pagrindo.

Dėl bylos procesinės baigties

41. Apibendrinama nurodytus argumentus, teisėjų kolegija konstatuoja, kad bylą nagrinėję teismai tinkamai taikė materialiosios teisės normas, reglamentuojančias darbuotojų – biudžetinės įstaigos vadovų – vertinimo turinį, apimtį, ir tinkamai nustatė teismo kompetencijos ribas vertinant darbuotojų veiklos vertinimo metu priimanų sprendimų teisėtumą ir pagrįstumą. Todėl teisėjų kolegija, teisės taikymo aspektu patikrinusi skundžiamus teismų procesinius sprendimus, konstatuoja, kad pagrindo juos naikinti kasacinio skundo argumentais nenustatyta.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

42. Pagal CPK 93 straipsnio 1 dalies, 98 straipsnio nuostatas bylinėjimosi išlaidos, tarp jų išlaidos advokato pagalbai apmokėti, atlyginamos šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jas priteisiant iš antrosios šalies. Kadangi šioje byloje ieškovės kasacinis skundas atmetamas, tai jos patirtos bylinėjimosi išlaidos, sudarancios sumokėtą žyminį mokestį už kasacinio skundo padavinį ir sumokėtą atlyginimą advokatui už šio skundo parengimą, neatlygintinos.
43. Atsakovas pateikė duomenis dėl kasaciniame teisme savo patirtų 605 Eur atstovavimo išlaidų. Atmetus ieškovės kasacinį skundą, atsakovui priteistinas šių išlaidų atlyginimas.
44. Kasaciniame teisme nepatirta išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, todėl dėl jų nesprendžiama.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu ir 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. sausio 12 d. nutartį palikti nepakeistą.

Priteisti iš ieškovės Šakių rajono savivaldybės (j. a. k. 188772814) atsakovui R. J. (a. k. (duomenys neskelbtini)) 605 (šešis šimtus penkis) Eur išlaidų advokato pagalbai kasaciniame teisme apmokėti atlyginimo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Artūras Driukas

Virgilijus Grabinskas

Donatas Šernas